

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA BORARO (P3)

NOFEMERE 2008

MEPUTSO: 100

NAKO: 2½ DIIRI

Palomoka ya matlakala a dipotšišo ke 5.

DITAELO LE TSHEDIMOŠO

1. Lephephe le, le arotšwe ka dikarolo tše THARO, e lego A,B le C.
KAROLO YA A: Ditaodišo
KAROLO YA B: Ditšweletšwa tša tirišano tše telele
KAROLO YA C: Ditšweletšwa tša tirišano tše kopana
2. Bala dipotšišo ka tlhokomelo gore o se hlhlathe.
3. Araba potšišo e TEE fela karolong ye nngwe le ye nngwe.
4. Thoma potšišo ye nngwe le ye nngwe letlakaleng la yona.
5. Ngwala ka bothakga le mongwalo wa go balega.
6. Taodišo e rulaganywe ka lenaneo la go swana le mmepe wa monagano goba lenaneo leo le ka go thušago go rulaganya. O tla fiwa meputso ya go rulaganya le palobohlatse.
7. Hlokomela morero le sebopego sa sengwalwa se sengwe le se sengwe go ya ka go fapana ga dinyakwa tša sona.
8. Dingwalwa ka moka di ngwalwe ka Sepedi.

KAROLO YA A: DITAODIŠO**POTŠIŠO 1**

Kgetha e TEE ya dihlogo tše di latelago gomme o ngwale taodišo ya botelele bja mantšu ao e ka bago a 400 go iša go a 450.

1.1 Theknolotši le tlabologo. Tia di lle. [50]

GOBA

1.2 Bathobaso ba Afrika Borwa ba thomile go lahlegelwa ke setšo. Hlaloša. [50]

GOBA

1.3 Mešomo ga e kaaka, e hloka fela bašomi. Tšweletša maikutlo a gago. [50]

1.4 Bokamoso bja Afrika Borwa ka morago ga dikgetho tša 2009. Tšweletša dikakanyo tša gago. [50]

GOBA

1.5 ... ruri nka se sa boeletša! [50]

GOBA

1.6 Mehla le mabaka di fetogile. Ntšha sa mafahleng a gago o lebeletše seswantšho se se latelago letlakaleng la bone.

[Sunday Sun, Setemere, 2007]

[50]

PALOMOKA KAROLO YA A:

50

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE

POTŠIŠO 2

Araba potsišo e TEE go tše nne tšeo di latelago. Botelele bja setšweletšwa sa gago e be mantšu a 180 go iša go a 200 (diteng fela).

- 2.1 Kabo ya mohlagase e gwahlafetše nageng ka bophara. Bjale ka modudi wa maikarabelo, ngwalela kuranta ya *Sowetan* **athikele** yeo ka go yona o tšweletšago dikgopolo, maikutlo le ditšhišinyo tša gago mabapi le maemo a a ditaba.

[30]

GOBA

- 2.2 Yunibesithi yeo o e kgethilego e abela baithuti dipasari. Ngwala **lengwalo** la kgopelo moo o tšweletšago mabaka a gore le wena o fiwe pasari yeo. [30]

GOBA

- 2.3 O dirile dinyakišišo mabapi le go hlorišwa ga baithuti ba kreiti ya 8 ke baithuti ba dikreiti tša godimo. Ngwalela hlogo ya sekolo **pego** mabapi le bohlatse bja tiragalo ye. [30]

GOBA

- 2.4 O mongwaledipharephare wa lekgotla la twantšho ya bosenyi motseng wa geno. Ngwala **metsotso** ya kopano ya go feta le **lenaneothero** leo le tlogo latelwa kopanong yeo e tlogo swarwa bekeng ye e latelago. [30]

PALOMOKA KAROLO YA B: 30

KAROLO YA C: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA

POTŠIŠO 3

Araba potšišo e TEE go tše tharo tše di latelago. Botelele bja setšweletšwa sa gago e be mantšu a 100 go iša go a 120.

- 3.1 O thopile sefoka phadišanong tsoko. Moputso wa gona o akaretša maikhutšo a matšatši a šupa hoteleng ya kua Kapa. Romela mogwera wa gago **poskarata** o mo anegele tša moo Kapa. [20]

GOBA

- 3.2 Rametlae wa go tsebega o etela sekolo sa geno e le karolo ya lenaneo la lekgotlataolo go kgoboketša mašeleng a go tlo le direla moletlo wa taelano wa mafelelo a ngwaga. Thala **maphephetsebiši** mabapi le tiragalo ye. [20]

GOBA

- 3.3 Sekolo sa geno se be se tšere leeto la beke la thuto. O be o le yo mongwe wa baithuti bao ba bego ba tšere leeto leo. Ngwala ditiragalo tšohle tša leeto ka gare ga **pukutšatši** ya gago. [20]

PALOMOKA KAROLO YA C: 20

PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 100